

Regeringens proposition

1980/81: 124

om vissa anslagsfrågor m. m. rörande försvaret;

beslutad den 5 mars 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ERIC KRÖNMARK

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås utgiftsramar för det militära försvaret och för skyddsrum. Vidare lämnas slutligt förslag om anslagen Flygvapenförband: Materielanskaffning, Anskaffning av anläggningar för försvarets forskningsanstalt och Civilförsvaret: Skyddsrum, som har tagits upp med preliminärt beräknade belopp i budgetpropositionen. Förslag om vilka flottiljer som skall vara luftförsvarssektorförband läggs också fram.

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag
 PROTOKOLL
 vid regerings­sammanträde
 1981-03-05

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Wikström, Mogård, Dahlgren, Åsling, Krönmark, Burenstam Linder, Wirtén, Holm, Boo, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Krönmark

Proposition om vissa anslagsfrågor m. m. rörande försvaret

1 Inledning

Vid anmälan av prop. 1980/81: 100 (bil. 7) förordade jag att regeringens förslag för budgetåret 1981/82 beträffande dels anslagen Flygvapenförband: Materielanskaffning, Anskaffning av anläggningar för försvarets forskningsanstalt och Civilförvar: Skyddsrum, dels utgiftsram för skyddsrum skulle föreläggas riksdagen i särskild proposition under våren 1981.

Jag anhåller att nu få ta upp dessa frågor. Storleken av preliminärt beräknade belopp och slutligt begärda anslag framgår av följande sammanställning.

Anslag	Belopp	
	Prel. beräknat	Slutligt begärt
D 2. Flygvapenförband: Materielanskaffning	2 455 200 000	2 455 850 000
F 18. Anskaffning av anläggningar för försvarets forskningsanstalt	8 000 000	11 700 000
G 3. Civilförvar: Skyddsrum	200 000 000	200 000 000

Ställningstagandena under anslaget Anskaffning av anläggningar för försvarets forskningsanstalt påverkar utgiftsramen för det militära försvaret. Ramberäkningen för det militära försvaret bör därför tas upp på nytt.

Vidare vill jag i detta sammanhang ta upp frågan om vilka flottiljer som skall vara luftförsvarssektorförband.

2 Det militära försvaret

2.1 Luftförsvarssektorernas organisation

För ledningen av luftförsvaret är landet f. n. indelat i sju luftförsvarssektorer (S 1, S 2, W 2, O 1, O 5, N 3 och ÖN 3) som i sin tur består av ett antal luftbevakningskompaniområden. Sektorgränserna har anpassats främst till luftoperativa, stridslednings- och luftbevakningstaktiska samt sambands-tekniska krav.

Ledningen i fred av verksamheten inom sektorerna har knutits till vissa flottiljer, luftförsvarssektorförband. Dessa har i jämförelse med andra flottiljer bl. a. en förstärkt stabsorganisation samt en stridslednings- och luftbevakningsenhet. Cheferna för sådana förband är samtidigt sektorchefer. Luftförsvarssektorförbanden och de andra flottiljerna skiljer sig dessutom från varandra genom att sektorcheferna har ett samordningsansvar i fred för sektorfunktionerna, till vilka bl. a. stridslednings- och luftbevaknings- samt bas- och underhållstjänsten hör. Som en följd av detta är även krigsförberedelsearbetet av större omfattning vid luftförsvarssektorförbanden. F. n. finns sju luftförsvarssektorförband, nämligen Västmanlands flygflottilj (F 1, jakt), Jämtlands flygflottilj (F 4, jakt), Skaraborgs flygflottilj (F 7, attack), Skånska flygflottiljen (F 10, jakt), Bråvalla flygflottilj (F 13, jakt och spaning), Blekinge flygflottilj (F 17, jakt och spaning) och Norrbottens flygflottilj (F 21, jakt, spaning och lätt attack).

Jag har i prop. 1979/80: 135 (FöU 1979/80: 15, rskr 1979/80: 318) om organisation av försvarsmaktens högre regionala ledning m. m. under avsnittet Nuvarande organisation informerat om avsikten att minska nuvarande sju luftförsvarssektorer till fyra. Jag har också i prop. 1979/80: 100 (bil. 7) under anslaget D 1. Flygvapenförband: Ledning och förbandsverksamhet anmält att chefen för flygvapnet planerar och förbereder en sammanslagning av sektorerna S 1, S 2 och W 2 till en gemensam sektor Syd samt sektorerna O 1 och O 5 till en gemensam sektor Mitt.

Chefen för flygvapnet har lämnat förslag till regeringen om en ny sektorindelning med fyra luftförsvarssektorer samt om de fredsorganisatoriska förändringar som följer av den ändrade sektorindelningen.

Enligt förslaget skall F 4, F 10, Upplands flygflottilj (F 16, jakt) och F 21 vara luftförsvarssektorförband, medan sektoransvaret föreslås bli upphävt för F 1, F 7, F 13 och F 17.

Den nya sektorindelningen och sektorstabsorganisationen föreslås gälla från den 1 juli 1981.

Jag biträder chefens för flygvapnet förslag till indelning i fyra luftförsvarssektorer liksom hans förslag om vilka flottiljer som bör vara luftförsvarssektorförband från den 1 juli 1981.

Det ankommer på regeringen att besluta om den närmare organisationen m. m.

Jag vill anmäla att största restriktivitet måste gälla för investeringar med anledning av den nya sektororganisationen med hänsyn till kommande försvarsbeslut och fredsorganisatoriska överväganden.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag har förordat om vilka flottiljer som skall vara luftförsvarssektorförband från den 1 juli 1981,
  2. bemyndiga regeringen att vidta de åtgärder som behövs för att omorganisationen skall kunna genomföras.
-

2.2 Ramberäkning för budgetåret 1981/82

Genom prop. 1980/81: 100 (bil. 7 s. 53) har regeringen föreslagit riksdagen att för budgetåret 1981/82 fastställa utgiftsramen för det militära försvaret till 15 412 080 000 kr. i prisläget februari 1980. Regeringen har vidare – i avvaktan på sitt ställningstagande till överbefälhavarens förslag att ompröva beslutet att förlägga delar av försvarets forskningsanstalt till Botkyrka – beslutat att regeringens förslag beträffande anslaget F 18. Anskaffning av anläggningar för försvarets forskningsanstalt skall föreläggas riksdagen i särskild proposition under våren 1981.

Mina ställningstaganden under anslaget till anläggningar för försvarets forskningsanstalt innebär att utgiftsramen för det militära försvaret bör ökas med 4 350 000 kr. Jag anholder därför att på nytt få ta upp frågan om utgiftsram för budgetåret 1981/82. I enlighet med gällande metod för ramberäkningarna (prop. 1974: 1 bil. 6 s. 60, FöU 1974: 19, rskr 1974: 190), med stöd av riksdagens beslut om riktlinjer för det militära försvarets fortsatta utveckling (prop. 1980/81: 4, FöU 1980/81: 1, rskr 1980/81: 11) samt med utgångspunkt i basbeloppet för budgetåret 1980/81 (prop. 1979/80: 100 bil. 7 s. 77, FöU 1979/80: 13, rskr 1979/80: 316) beräknar jag utgiftsramen för det militära försvaret till 15 416 430 000 kr. i prisläget februari 1980. Till detta kommer (2 200–300) 1 900 milj. kr. i beräknad kompensation för pris- och löneökningar. Kompensationen har minskats med hänsyn till besparingarna under budgetåret 1981/82. Beräkningarna framgår av följande sammanställning.

Basbelopp (prisläge februari 1979)		13 623 055 000	
<i>Tillkommer:</i>			
Prisomräkning februari 1979–februari 1980		+ 1 762 825 000	
<i>Avgår:</i>			
Kapitalkostnader för anläggningar och datorer		– 26 425 000	
Basbelopp (prisläge februari 1980)		15 359 455 000	
<i>Tillkommer:</i>			
Återtagning av medel som hölls inne under budgetåret 1977/78	+ 75 405 000		
Omlokaliseringskostnader för vissa myndigheter	+ 1 245 000		
Kostnader för försvarets forskningsanstalts omlokalisering i Stockholmsområdet	+ 4 350 000	+ 81 000 000	
<i>Avgår:</i>			
Återbetalning av kostnader för tidigare lagda industribeställningar		– 24 025 000	
Utgiftsram (prisläge februari 1980)		15 416 430 000	
<i>Tillkommer:</i>			
Beräknad priskompensation februari 1980			
– medelprisläget 1981/82 inkl. besparing		+ 1 900 000 000	
Beräknat utfall den 30 juni 1982		17 316 430 000	

Beträffande posterna i sammanställningen får jag hänvisa till vad jag har anfört i prop. 1980/81: 100 (bil. 7 s. 51–52). Kostnaderna för försvarets forskningsanstalts omlokalisering i Stockholmsområdet utgörs av kostnader för byggnadsåtgärder i Grindsjön.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att för budgetåret 1981/82 fastställa utgiftsramen för det militära försvaret till 15 416 430 000 kr. i prisläget februari 1980.

2.3 Anslagsfrågor

D Flygvapenförband

D 2. Flygvapenförband: Materielanskaffning

1979/80 Utgift 2 194 865 283¹

1980/81 Anslag 1 968 000 000

1981/82 Förslag 2 455 850 000

¹ Varav 774 milj. kr. i prisregleringsmedel.

Verksamheten under anslaget omfattar dels sådant materielunderhåll som inte är en direkt följd av materielens förrådshållning eller utbildning och övningar vid förbanden, dels anskaffning av materiel för krigsorganisationens behov samt viss materiel för fredsbruk. Verksamheten inriktas med beställningsbemyndiganden, medan takten i beställningarna bestäms av medelstillelningen.

Bemyndigandeskulden under anslaget var den 30 juni 1980 4 764 395 812 kr. För budgetåret 1980/81 har riksdagen lämnat ett beställningsbemyndigande om 4 345 milj. kr. och anvisat ett anslag om 1 968,9 milj. kr. Den beräknade bemyndigandeskulden den 30 juni 1981 blir därmed (4 764 395 812 + 4 345 000 000 - 1 968 900 000) 7 140 495 812 kr.

Beställningsbemyndiganden och betalningsmedel (1 000-tal kr.)

Primäruppdrag m. m.	1980/81		1981/82			
	Bem.	Bet.	Chefen för flygvapnet		Föredraganden	
Bem.			Bet.	Bem.	Bet.	Bem.

Flygvapenförband: Centralt vidtaget materielunderhåll m. m., utom av viss sjukvårdsmateriel, för delprogrammet
För flera delprogram gemensamma lednings- och strilförband
Jaktförband
Attackförband
Spaningsförband
Flygtransportförband
Basförband
Gemensamma produktionsresurser
Flygvapenförband: Centralt vidtagen materielanskaffning m. m., utom av viss sjukvårdsmateriel, för delprogrammet

2 600

3 400

3 300

—

800

200

60 800

69 100

—

4 200

1 300

—

900

2 100

70 500

—

3 800

2 100

—

1 100

1 800

70 000

79 000

78 800

70 000

Primäruppdrag m. m.	1980/81		1981/82			
	Bem.	Bet.	Chefen för flygvapnet		Föredraganden	
			Bem.	Bet.	Bem.	Bet.
För flera delprogram gemensamma lednings- och strilförband	178 300		422 600	246 400		
Jaktförband	2 708 100		738 500	1 448 100		
Attackförband	134 200		83 100	151 700		
Spaningsförband	98 000	2 136 800	23 800	77 100	1 582 000	2 377 900
Flygtransportförband	48 600		34 100	35 600		
Basförband	167 400		203 700	203 600		
Gemensamma produktionsresurser	93 600		373 300	97 900		
Flygvapenförband: Centralt vidtagen materielanskaffning m. m. av viss sjukvårdsmateriel för delprogrammet						
Basförband	3 700	4 300	5 300	3 800	5 300	3 800
Kostnader	3 503 000	2 210 200	1 963 400	2 343 000	1 666 300	2 420 500
Prisreglering	+842 400	+ 32 000 ¹	+1 010 600	+45 000 ¹	+655 500	+45 000 ¹
Reducering på grund av överplanering m. m.	—	-273 300	—	-10 300	—	- 9 650
Medelsbehov	—	1 968 900	—	2 377 700	—	2 455 850
Bemyndigandebehov	4 345 000	—	2 974 000	—	2 321 800	—

¹ Betalningsmedel för skillnaden mellan bedömd kostnadsutveckling och nettoprisindex.

Budgetåret 1979/80

Chefen för flygvapnet anger i sin redovisning av verksamheten under budgetåret 1979/80 att planerad materielanskaffning för flygvapenförband i stort sett har kunnat genomföras.

För gemensamma lednings- och strilförband har större beställningar avsett materiel till bl. a. luftförsvarscentraler, radaranläggningar, rörliga indikatorrum, olika kommunikationsnät och vädersystem.

För jaktförband, attackförband och spaningsförband har anskaffningen av materiel för de olika versionerna av flygplan 37 fortsatt.

Tre tunga transportflygplan (Tp 84) har beställts till flygvapnets flygtransportförband.

Till flygvapnets basförband har bl. a. beställts materiel för samband, belysning, räddning, trafikledning och fältarbeten samt fordon.

Budgetåret 1980/81

Bemyndigandeplaner har fastställts i regleringsbrev för budgetåret 1980/81 och ändrats genom beslut den 13 november 1980. Planerna innefattar bl. a. kompletterande beställningar av utrustning och reservdelar till de olika versionerna av flygplan 37 samt beställning av delserie tre av flygplan JA 37.

En ny lätt helikopter anskaffas till flygvapnets flygtransportförband.

Budgetåret 1981/82

Chefen för flygvapnet

Anslaget bör föras upp med 2 377,7 milj. kr. och ett beställningsbemyndigande om 2 974 milj. kr. inhämtas.

Beställningsbemyndigandena för delprogrammet Gemensamma lednings- och strilförband avser fortsatt anskaffning och underhåll av utrustning för radaranläggningar, sambandssystem och ledningscentraler.

Inom delprogrammet Jaktförband avser huvuddelen av beställningsbemyndigandena delsystem för flygplan JA 37.

Beställningsbemyndiganden för delprogrammet Attackförband avser kompletterande beställningar till samt underhåll av flygplan AJ 37.

Inom delprogrammet Spaningsförband avser beställningsbemyndigandena främst motmedelsutrustningar.

Inom delprogrammet Basförband planeras fortsatt anskaffning av bl. a. flygsäkerhetsmateriel, fordon och sambandsutrustning samt materiel för den nya basorganisationen.

Av begärda bemyndiganden avser 1 010,6 milj. kr. prisreglering. Beloppet har beräknats enligt följande.

1. Omräkning av bemyndiganden för nya beställningar under budgetåret 1981/82 från prisläget februari 1980 till prisläget februari 1982 enligt bedömd prisutveckling med 369,2 milj. kr.

2. Omräkning av den beräknade bemyndigandereservationen den 30 juni 1981 från prisläget februari 1981 till prisläget februari 1982 enligt bedömd prisutveckling med 11 milj. kr.

3. Omräkning av beräknade uteliggande beställningar den 30 juni 1981 från prisläget februari 1981 till prisläget februari 1982 enligt bedömd utveckling av prisklausuler med 630,4 milj. kr.

Överskottet av prisregleringsbemyndiganden från budgetåret 1979/80 uppgår till 222,7 milj. kr.

Överbefälhavaren

I sitt yttrande över myndigheternas anslagsframställningar lämnar överbefälhavaren chefens för flygvapnet anslagsframställning utan erinran.

Föredraganden

Min beräkning av det totala bemyndigande- och medelsbehovet framgår av sammanställningen över beställningsbemyndiganden och betalningsmedel. Vid mina beräkningar av beställningsbemyndigandena har jag tagit hänsyn till det överskott på prisregleringsbemyndiganden från budgetåret 1979/80 som chefen för flygvapnet har redovisat. Vidare har jag minskat beställningsbemyndigandena med hänsyn till de bemyndiganden som jag har förordat vid min anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1980/81.

Med utnyttjande av de belopp som har tagits upp i sammanställningen blir bemyndigandeskulden den 30 juni 1982 (7 140 495 812 + 2 321 800 000 – 2 455 850 000) 6 949 645 812 kr. Detta belopp bör emellertid justeras med hänsyn till den beräknade fördelningen av prisregleringsmedel för budgetåren 1980/81 och 1981/82. Den beräknade bemyndigandeskulden den 30 juni 1982 blir därmed ca 6 400 milj. kr. Vid bifall till vad jag har förordat vid min anmälan till tilläggsbudget II ökar bemyndigandeskulden med ca 520 milj. kr.

Liksom tidigare bör det få ankomma på regeringen att ta ställning till vilka anskaffningar m. m. som bör ske inom ramen för det beställningsbemyndigande som riksdagen kan komma att lämna.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att medge att beställningar av materiel m. m. för flygvapenförband får läggas ut inom en kostnadsram av 2 321 800 000 kr.,
  2. till *Flygvapenförband: Materielanskaffning* för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 2 455 850 000 kr.
-

F Gemensamma myndigheter m. m.**F 18. Anskaffning av anläggningar för försvarets forskningsanstalt**

1979/80 Utgift	7 366 000 ¹
1980/81 Anslag	14 500 000
1981/82 Förslag	11 700 000

¹ Anslaget II 5. Gemensamma myndigheter m. m.: Anskaffning av anläggningar för försvarets forskningsanstalt.

Verksamheten under anslaget omfattar nybyggnad av lokaler m. m. för försvarets forskningsanstalt.

Kostnader och medelsbehov (1 000-tal kr.)

Primäruppdrag m. m.	1979/80	1980/81	1981/82	
			Försvarets forsknings- anstalt	Före- draganden
Nybyggnad m. m. för delprogrammet Gemensam försvarsforskning	7 000	14 500	85 635	11 700
Beräknat medelsbehov	7 000	14 500	85 635	11 700

Budgetåret 1979/80

Planerad verksamhet har i stort sett genomförts.

Budgetåret 1980/81

Planerad verksamhet beräknas kunna genomföras.

Budgetåret 1981/82*Försvarets forskningsanstalt*

Medelsbehovet för budgetåret 1981/82 beräknas till 85 635 000 kr. enligt följande sammanställning.

Objekt m. m.	Medelsbehov (1 000-tal kr.)
Gemensam försvarsforskning	
<i>Företag påbörjade före 1980-07-01</i>	
1. Smärre objekt	1 050
<i>Företag påbörjade eller avsedda att påbörjas 1980/81</i>	
2. Grindsjön. Om- och nybyggnad av lokaler	10 000
3. Smärre objekt	500
<i>Företag avsedda att påbörjas 1981/82</i>	
4. Botkyrka. Nybyggnad av lokaler	73 935
5. Smärre objekt	150
Beräknat medelsbehov	85 635

2. Behovet av byggnadsåtgärder vid försvarets forskningsanstalts försöksstation i Grindsjön har tidigare anmälts för riksdagen i prop. 1979/80: 100 (bil. 7 s. 256).

4. Genom beslut i oktober 1977 uppdrog regeringen åt byggnadsstyrelsen att redovisa förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av lokaler i Botkyrka för Stockholmsdelen av försvarets forskningsanstalt utom den del av anstalten som har eller skall få sin verksamhet förlagd till Grindsjön. I februari 1978 redovisade byggnadsstyrelsen ett preliminärt förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av sådana lokaler. I november 1978 uppdrog regeringen åt byggnadsstyrelsen att utarbeta systemhandlingar för nybyggnaden. Sådana handlingar har sedermera redovisats. Kostnaderna har därvid beräknats till 270 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1980. Erforderlig mark har förvärvats. Markarbetena beräknas kunna påbörjas i augusti 1981 och byggnadsarbetena i maj 1982.

Föredraganden

Som jag redovisade i prop. 1980/81: 100 (bil. 7 s. 31) har överbefälhavaren i november 1979 hemställt att regeringsbesluten om förläggning av delar av försvarets forskningsanstalt till Botkyrka skall omprövas.

Inför 1982 års försvarsbeslut avser jag att ta fram ett allsidigt underlag rörande försvarsforskningens framtida roll och inriktning. Denna kan komma att förändras och därmed också försvarets forskningsanstalts organisation och lokalbehov. Regeringen har därför tidigare denna dag beslutat att den pågående projekteringen av nybyggnad av lokaler för forskningsanstalten i Botkyrka skall avbrytas. Jag beräknar därför inte några medel för budgetåret 1981/82 för projektering eller nybyggnad där. Efter samråd med statsrådet Johansson finner jag det angeläget betona att detta ställningstagande inte innebär någon förändring i regeringens principiella inställning i fråga om inomregional decentralisering i Stockholmsområdet.

Min beräkning av medelsbehovet framgår av sammanställningen över kostnader och medelsbehov. I enlighet med vad jag har förordat under avsnittet 2.2 Ramberäkning för budgetåret 1981/82 m. m. (s. 5) bör 4 350 000 kr. som avser byggnadsåtgärder vid försvarets forskningsanstalts försöksstation i Grindsjön – betingade av den beslutade omlokaliseringen dit av en del av forskningsanstalten som blir kvar i Stockholmsområdet – inte belasta utgiftsramen för det militära försvaret. Jag förordar att medel anvisas enligt följande anskaffningsplan.

Anskaffningsplan (1 000-tal kr.)

Objekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart	Färdigställande
	79-04-01	80-04-01	Faktisk t. o. m. 80-06-30	Beräknad för			
				1980/81	1981/82	år-mån.	år-mån.
<i>A. Nybyggnad m. m.</i>							
<i>Delprogram 5.5</i>							
<i>a. Företag påbörjade före 1980-07-01</i>							
1. Smärre objekt	3 710	3 950	1 256	1 500	1 050	—	—
Summa a	3 710	3 950	1 256	1 500	1 050	—	—
<i>b. Företag påbörjade eller avsedda att påbörjas 1980/81</i>							
2. Grindsjön. Om- och nybyggnad av lokaler	65 000	72 000	1 110	5 600	10 000	82-03	87-06
3. Smärre objekt	1 500	1 600	—	610	500	—	—
Summa b	66 500	73 600	1 110	6 210	10 500	—	—
<i>c. Företag avsedda att påbörjas 1981/82</i>							
4. Botkyrka. Projektering av nybyggnad av lokaler	—	11 790	5 000	6 790	—	—	—
5. Smärre objekt	—	1 700	—	—	150	—	—
Summa c	—	13 490	5 000	6 790	150	—	—
Summa A (a-c)	70 210	91 040	7 366	14 500	11 700	—	—

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att till *Anskaffning av anläggningar för försvarets forskningsanstalt*
för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 11 700 000 kr.

3 Civilförsvaret

3.1 Ramberäkning för skyddsrum för budgetåret 1981/82

3.1.1 Civilförsvarsstyrelsen

Civilförsvarsstyrelsen beräknar utgiftsramen för skyddsrum till 201,7 milj. kr. i prisläget februari 1980.

3.1.2 Föredraganden

I prop. 1980/81: 100 (bil. 7 s. 215) har regeringen föreslagit riksdagen att fastställa utgiftsramen för skyddsrum till preliminärt 200 milj. kr. i prisläget februari 1980. Till detta kommer en beräknad kompensation för pris- och löneökningar med 28 milj. kr.

Utgiftsramen för skyddsrum för budgetåret 1981/82 beräknar jag med utgångspunkt i basbeloppet för budgetåret 1980/81 (prop. 1979/80: 100 bil. 7 s. 279, FöU 1979/80: 19, rskr 1979/80: 326) till 200 milj. kr. i prisläget februari 1980, vartill kommer en kompensation för pris- och löneökningar om 28 milj. kr. Beräkningarna framgår av följande sammanställning.

Basbelopp (prisläge februari 1979)	55 655 000
<i>Tillkommer:</i>	
Prisomräkning februari 1979–februari 1980	7 200 000
Basbelopp (prisläge februari 1980)	62 855 000
<i>Tillkommer:</i>	
Betalningsmedelsanpassning	137 145 000
Utgiftsram (prisläge februari 1980)	200 000 000
<i>Tillkommer:</i>	
Beräknad priskompensation februari 1980–medelprisläget 1981/82	28 000 000
Beräknat utfall den 30 juni 1982	228 000 000

Till posten betalningsmedelsanpassning vill jag lämna följande kommentar. För att täcka det utfall under budgetåret 1981/82 som föranleds av de beställningsbemyndiganden som har lämnats tidigare och de bemyndiganden som jag i det följande förordar för budgetåret 1981/82 behövs 200 milj. kr. Detta belopp är högre än det prisomräknade basbeloppet för budgetåret 1980/81. En justeringspost måste därför läggas in.

Jag vill i detta sammanhang nämna att den årliga planeringsramen för skyddsrum enligt 1977 års försvarsbeslut var 150 milj. kr. i prisläget februari 1976, vilket motsvarar 226,2 milj. kr. i prisläget februari 1980.

3.1.3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att för budgetåret 1981/82 fastställa utgiftsramen för skyddsrum till 200 000 000 kr. i prisläget februari 1980.

3.2 Anslagsfrågor

G Civilförsvaret

G 3. Civilförsvaret: Skyddsrum

1979/80 Utgift	45 659 067 ¹
1980/81 Anslag	105 500 000
1981/82 Förslag	200 000 000

¹ Anslaget G 2. Civilförsvaret: Skyddsrum.

Verksamheten under anslaget omfattar utbetalning av ersättning m. m. för anordnande av skyddsrum för befolkningens skydd.

Bemyndigandeskulden under anslaget var den 30 juni 1980 459,3 milj. kr. För budgetåret 1980/81 har riksdagen lämnat ett beställningsbemyndigande om 310,1 milj. kr. och anvisat ett anslag om 105,5 milj. kr. Den beräknade bemyndigandeskulden den 30 juni 1981 blir därvid (459,3 + 310,1 - 105,5) 663,9 milj. kr.

Bemyndiganden och betalningsmedel (1 000-tal kr.)

Primäruppdrag m. m.	1980/81		1981/82			
			Civilförsvarts- styrelsen		Föredraganden	
	Bem.	Bet.	Bem.	Bet.	Bem.	Bet.
Civilförsvaret: Skyddsrum för delprogrammet Skydd för be- folkningen	310 100	105 600	430 000	201 700	394 000	201 700
Reducering på grund av över- planering	—	— 100	—	—	—	— 1 700
Medelsbehov	—	105 500	—	201 700	—	200 000
Bemyndigande- behov	310 100 ¹	—	430 000 ²	—	394 000 ³	—

¹ I beloppet ingår 60,1 milj. kr. i prisregleringsbemyndiganden.

² I beloppet ingår 147,5 milj. kr. i prisregleringsbemyndiganden.

³ I beloppet ingår 111,5 milj. kr. i prisregleringsbemyndiganden.

Budgetåret 1979/80

Civilförsvartsstyrelsen anmäler att tilldelade resurser har medgett en produktion av 148 900 skyddsrumspatser, vilket är 65 100 platser mindre än vad som skulle ha behövts för att vara i takt med nybyggnaden av anläggningar och byggnader.

Budgetåret 1980/81

Civilförsvarsstyrelsen räknar med att det inom ramen för tilldelade resurser blir möjligt att producera 149 500 skyddsrumspatser, vilket är 57 500 platser mindre än vad som behövs för att vara i takt med nybyggnaden av anläggningar och byggnader.

Budgetåret 1981/82

Civilförsvarsstyrelsen

För budgetåret 1981/82 behövs bemyndiganden om 430 milj. kr. och betalningsmedel till ett belopp av 201,7 milj. kr. Av bemyndigandena avses 266,5 milj. kr. i prisläget den 1 februari 1980 för ersättning för anordnande av skyddsrum efter besked enligt 32 § civilförsvarlagen, 11 milj. kr. för ersättning för skyddsrumsåtgärder som vidtas enligt 40 § civilförsvarlagen, 2,5 milj. kr. för kontroll av skyddsrum och 2,5 milj. kr. för ersättning för skyddsrum som anordnas i undervisningsanstalter.

Det sammanlagda behovet av bemyndiganden är således 282,5 milj. kr. enligt prisläget den 1 februari 1980. Av begärda bemyndiganden avses 147,5 milj. kr. för prisreglering. Sistnämnda belopp har beräknats enligt följande.

1. Omräkning av bemyndiganden för nya åtaganden under budgetåret 1981/82 från prisläget februari 1980 till prisläget februari 1982 enligt bedömd prisutveckling med 67,8 milj. kr.

2. Omräkning av den beräknade bemyndigandeskulden den 30 juni 1981 från prisläget februari 1981 till prisläget februari 1982 enligt bedömd prisutveckling med 79,7 milj. kr.

Betalningsmedlen avses för att betala ersättning m. m. för den anskaffning av skyddsrum som har beställts med stöd av tidigare lämnade bemyndiganden.

1975 års skyddsrumsutredning

1975 års skyddsrumsutredning (Fö 1975:03) har i november 1980 överlämnat promemorian (Ds Fö 1980:7) Befolkningens skydd i krig. I denna behandlar utredningen de åtgärder som behöver vidtas för att förbättra skyddssituationen för befolkningen, överväger målet för skyddsrumbygget m. m. Utredningen belyser olika möjligheter att prioritera vissa behov framför andra. Utredningen föreslår att den nuvarande förteckningen över landets skyddsrumsorter ses över och att skyddsrumbygget geografiska avgränsning i skyddsrumsorterna granskas med hänsyn till de riskbedömningar som är möjliga att göra. Med utgångspunkt i erfarenheterna från verksamheten under budgetåret 1979/80 föreslår utredningen en årlig ekonomisk ram för skyddsrum under de närmaste åren om 461 milj. kr. enligt prisläget den 1 februari 1980. Utredningen anger samtidigt att, om det ekonomiska läget inte medger ett skyddsrumbygget i den

omfattning som utredningen föreslår, de områden (orter eller delar av orter) där risken för skadegörelse är störst och/eller där skyddsrumssituationen i dag är helt otillfredsställande måste prioriteras. Utredningen lämnar vissa rekommendationer för hur en sådan prioritering kan ske. Den anser emellertid att underlaget för prioritering f. n. är alltför ofullständigt och att det bör utvecklas vidare.

1978 års försvarskommitté

I sitt delbetänkande (Ds Fö 1981: 1) Säkerhetspolitiken och totalförsvaret anför 1978 års försvarskommitté (Fö 1978: 02) om skyddsrummsbyggande att kommittén finner det angeläget med noggranna analyser av olika förutsättningar, bl. a. från kostnadssynpunkt, och prioriteringar före val av områden och objekt för skyddsrummsbyggnad. Skyddsrumsortsförteckningen, som fastställdes år 1979, är ett underlag för sådana analyser och prioriteringar. Strävan bör dock vara att få fram underlag för ännu noggrannare prioriteringar. Erfarenheterna av det hittillsvarande skyddsrummsbyggandet kan ge vägledning för detta. I skyddsrumsutredningens promemoria redovisas grunder för mer omfattande riskbedömningar än tidigare. Dessa riskbedömningar i kombination med genomgång av möjligheter att utnyttja befintlig bebyggelse för skydd borde enligt försvarskommittén kunna ge ett förbättrat underlag för planläggning. Bedömningarna bör också i möjligaste mån grunda sig på antaganden om vilken verksamhet som rimligen kommer att fortgå i en krigssituation och vilken omfattning verksamheten kan komma att få. Det bör därvid förutsättas att verksamhet som pågår i fred ofta kommer att få en betydligt ändrad omfattning i krig.

Försvarskommittén bedömer således att en hårdare styrning av skyddsrummsproduktionen till riskområden och till prioriterade samhällsverksamheter bör vara möjlig. Det bör därför övervägas att undanta vissa lågriskområden och vissa typer av verksamhet från skyddsrummsbyggande även inom skyddsrumsort. Hur sådana prioriteringar skall göras bör närmare studeras och prövas, bl. a. på grundval av skyddsrumsutredningens fortsatta arbete.

Med ledning av skyddsrumspaner som utarbetas från nämnda utgångspunkter anser kommittén att skyddsrum bör byggas när lämpliga tillfällen ges i anslutning till nyproduktion av bostäder och andra byggnader. Behovet av medel för skyddsrummsbyggande kommer därför att variera med nybyggnadsverksamhetens storlek, sammansättning och lokalisering. De årliga variationerna har hittills varit stora och visat sig svåra att förutse. Av dessa skäl bör i fortsatta överväganden även prövas om skyddsrummsbyggandet i samband med nyproduktion kan tillåtas variera med den årliga nybyggnadsverksamheten i stället för att styras med ekonomiska planeringsramar. Kommittén avser att arbeta vidare med denna fråga.

Vissa brister på skyddsrumspatser finns i områden där de inte under mycket lång tid kan täckas i samband med nybyggnadsverksamhet. För att

göra det möjligt att på annat sätt täcka de allvarligaste bristerna, bl. a. i de största tätorternas innerområden, anser kommittén att vissa medel även i fortsättningen bör disponeras för särskilda bristtäckningsåtgärder. Dessutom bör medel få disponeras för att vidmakthålla det befintliga skyddsrumsbeståndet.

Försvarskommittén har i sitt delbetänkande inte tagit ställning till planeringsramens storlek för perioden 1982/83–1986/87.

Föredraganden

För budgetåret 1980/81 har riksdagen lämnat ett bemyndigande om 250 milj. kr. enligt prisläget den 1 februari 1979, vilket motsvarar 282,5 milj. kr. enligt prisläget den 1 februari 1980. I avvaktan på försvarskommitténs förslag för perioden 1982/83–1986/87 förordar jag att samma bemyndigande-belopp beräknas för budgetåret 1981/82.

Min beräkning av bemyndigande- och medelsbehovet framgår av sammanställningen över bemyndiganden och betalningsmedel. Med utnyttjande av de belopp som har tagits upp i sammanställningen blir bemyndigandeskulden den 30 juni 1982 857,9 milj. kr. Detta belopp bör emellertid justeras med hänsyn till den beräknade fördelningen av prisregleringsmedel för budgetåren 1980/81 och 1981/82. Den beräknade bemyndigandeskulden den 30 juni 1982 blir därmed ca 795 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att medge att ersättning utgår för anskaffning av skyddsrum för befolkningen inom en kostnadsram av 394 000 000 kr.,
  2. till *Civilförsvaret: Skyddsrum* för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 000 kr.
-

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
1 Inledning	2
2 Det militära försvaret	3
2.1 Luftförvarssektorernas organisation	3
2.2 Ramberäkning för budgetåret 1981/82	5
2.3 Anslagsfrågor	7
D 2. Flygvapenförband: Materielanskaffning	7
F 18. Anskaffning av anläggningar för försvarets forskningsanstalt	11
3 Civilförsvaret	14
3.1 Ramberäkning för skyddsrum för budgetåret 1981/82	14
3.2 Anslagsfrågor	16
G 3. Civilförvar: Skyddsrum	16